

ZAKON O MJERAMA ZA ZAŠTITU BANKARSKOG SISTEMA

Predmet zakona

Član 1

Radi zaštite bankarskog sektora od posljedica svjetske finansijske krize i očuvanja njegove sigurnosti i stabilnosti, ovim zakonom garantuje se isplata depozita i propisuju mjere za očuvanje likvidnosti i solventnosti banaka koje su osnovane i posluju u Crnoj Gori.

Garantovanje depozita

Član 2

Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) garantuje isplatu depozita fizičkih i pravnih lica, položenih kod banaka koje su osnovane i posluju u Crnoj Gori (u daljem tekstu: banka) iznad visine propisane posebnim zakonom, do punog iznosa.

Isplatu iz stava 1 ovog člana vršiće Fond za zaštitu depozita pod uslovima i na način utvrđen posebnim zakonom kojim se reguliše zaštita depozita.

Izdavanje garancija

Član 3

Vlada može radi stvaranja povoljnijih uslova za međusobno kreditiranje banaka, na zahtjev banke, izdati garanciju za kredit ili pozajmicu uzetu od druge banke ili finansijske institucije.

Za izdavanje garancije iz stava 1 ovog člana, akcionari banke su dužni da svoje akcije u toj banci založe u korist Vlade, s tim da vrijednost izdate garancije ne može biti viša od iznosa nominalne vrijednosti akcija.

Za garanciju izdatu u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana Vlada će naplatiti proviziju u iznosu od 0,5% vrijednosti izdate garancije, na godišnjem nivou.

Izmirivanje obaveza i kreditna podrška

Član 4

Vlada može radi obezbjeđenja likvidnosti banke, na njen zahtjev izvršiti prijevremenu otplatu ukupnog duga države prema toj banci uključujući kredite za koje je Vlada dala garanciju.

Banci kojoj su potrebna dodatna sredstva za likvidnost, Vlada može, na njen zahtjev, obezbijediti kreditnu podršku.

Banci iz stava 1 ovog člana Vlada može obezbijediti kreditnu podršku, tek nakon prijevremene otplate duga države prema toj banci.

Sredstva za podršku iz stava 2 ovog člana Vlada će obezbijediti iz sredstava depozita koji se nalaze na posebnom računu kod Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) ili pozajmicama na finansijskom tržištu, u saradnji sa Centralnom bankom.

Uslovi za korišćenje kreditne podrške

Član 5

Za odobrenu kreditnu podršku iz člana 4 ovog zakona akcionari banke su dužni da svoje akcije u toj banci založe u korist Vlade, s tim da visina kreditne podrške ne može biti viša od iznosa nominalne vrijednosti akcija.

Kreditna podrška se odobrava na period koji nije duži od godinu dana, uz kamatnu stopu koja je na dan odobravanja jednaka referentnoj kamatnoj stopi Evropske Centralne Banke.

Dokapitalizacija banke

Član 6

Vlada može radi obezbjeđenja solventnosti banke, na njen zahtjev, obezbijediti sredstva za dokapitalizaciju kupovinom akcija u toj banci, po nominalnoj vrijednosti, ukoliko nema drugih mogućnosti za dokapitalizaciju.

Ukoliko banka nije podnijela Vladi zahtjev za dokapitalizaciju, niti je pribavila sredstva iz drugih izvora, Centralna banka će, ako ocijeni da su banci neophodna dodatna sredstva, predložiti Vladi da, u cilju zaštite i održavanja stabilnosti bankarskog sistema obezbijedi sredstva za dokapitalizaciju banke.

Sredstva iz st. 1 i 2 ovog člana Vlada će obezbijediti iz sredstava depozita koji se nalaze na posebnom računu kod Centralne banke ili pozajmicama na finansijskom tržištu.

Izveštaj o angažovanim sredstvima

Član 7

Izveštaj o sredstvima angažovanim u skladu sa odredbama čl. 3, 4, 5 i 6 ovog zakona dostavlja se Skupštini Crne Gore uz završni račun budžeta države.

Korišćenje obavezne rezerve

Član 8

Centralna banka može odobriti banci korišćenje sredstava izdvojene obavezne rezerve na dnevnoj osnovi na period duži od jednog dana, po postupku i na način utvrđen propisom Centralne banke.

Pozajmice Centralne banke

Član 9

Centralna banka može, za davanje bankama kratkoročnih pozajmica do 30 dana, koristiti najviše do 50% vrijednosti svog kapitala.

Podzakonska regulativa

Član 10

Bliže uslove i postupak za izdavanje garancija, obezbjeđenje kreditne podrške i dokapitalizaciju banke iz čl. 3, 4, 5 i 6 ovog zakona propisuje Ministarstvo finansija.

Centralna banka propisuje bliže uslove i postupak korišćenja sredstava iz čl. 8 i 9 ovog zakona.

Rok za donošenje propisa

Član 11

Propisi iz člana 10 ovog zakona donijeće se u roku od tri dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Drugi propisi

Član 12

Tokom primjene mjera utvrđenih na osnovu ovog zakona neće se primjenjivati odredbe drugih zakona i propisa koje su u suprotnosti sa ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona.

Primjena zakona

Član 13

Ovaj zakon će se primjenjivati do 31. decembra 2009. godine.

Stupanje na snagu

Član 14

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

O b r a z l o ž e n j e

I Pravni osnov

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 16, tačka 5) Ustava Crne Gore, prema kojoj se zakonom regulišu pitanja od interesa za Crnu Goru.

II Razlozi za hitnost u donošenju zakona

Kriza finansijskih tržišta započeta kao segment tržišta hipoteka u Sjedinjenim Američkim Državama, zbog uske povezanosti finansijskih tržišta, zahvatajući cjelokupni međunarodni finansijski sistem, prenijela se i na Evropu. Podstaknuti dramatičnim razvojem situacije, lideri najrazvijenijih zemalja, uključujući i zemlje EU su početkom oktobra postigli saglasnost o neophodnosti preduzimanja seta vanrednih mjera u cilju stabilizacije finansijskih tržišta. Dosadašnja dešavanja su pokazala da učesnici i regulatori finansijskih tržišta nijesu u mogućnosti da sami smire situaciju i da mjere koje su preduzimate nijesu dale željene rezultate. Pri ovakvom razvoju događaja, lideri najrazvijenijih zemalja su jednoglasno postigli dogovor o neophodnosti uključivanja države sa ciljem da interventnim mjerama spriječi dalje pogoršanje stanja i ponovo uspostavi povjerenje na finansijskim tržištima.

Navedena dešavanja nedvosmisleno upućuju na potrebu stvaranja pravnih pretpostavki za predupređenje eventualnog prenošenja određenih efekata svjetske finansijske krize na bankarski sektor u Crnoj Gori.

Iz tih razloga predlaže se donošenje ovog zakona kojim bi se, analogno mjerama i mehanizmima dogovorenim na nivou zemalja EU, utvrdile mjere i instrumenti za zaštitu bankarskog sektora u Crnoj Gori i očuvanju njegove stabilnosti i sigurnosti, a prevashodno u cilju zaštite građana i njihove imovine.

III Usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom

Odredbama ovog zakona ne vrši se implementacija prava EU, ni usklađivanje sa primarnim i sekundarnim izvorima prava, ali su predložena rješenja zasnovana na zaključcima i planu koje su usvojili lideri zemalja EU u cilju stabilizacije finansijskih tržišta.

IV Objašnjenje osnovnih pravnih instituta

Članom 1 predlaže se zaštita bankarskog sektora od posljedica svjetske finansijske krize i očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Članom 2 predlaže se da Vlada Crne Gore garantuje puni iznos depozita građana i privrede koji se nalaze kod banaka koje posluju u Crnoj Gori, kako bi se u potpunosti i pravovremeno zaštitila njihova imovina. Ovom mjerom se jača sigurnost deponenata, stabilnost depozita i predupređuju moguće negativne posljedice povlačenja depozita.

Članom 3 predlaže se da Vlada Crne Gore izdavanjem garancija za međubankarsko kreditiranje stvori uslove za održavanje likvidnosti banaka prije svega međusobnim kreditiranjem.

Ova mjera ima za cilj i jačanje povjerenja između samih banaka od čijeg pojedinačnog djelovanja zavisi sistem u cjelini odnosno jačanje posvećenosti zajedničkom rješavanju i prevazilaženju eventualnih problema na bankarskom tržištu.

Članom 4, predlažu se pravne pretpostavke za postupanje Vlade na inicijativu banke u cilju zajedničkog rješavanja pitanja likvidnosti banke. Predloženom odredbom problemi u likvidnosti banke se mogu rješavati prijevremenom otplatom duga i/ili obezbjeđivanjem kreditne podrške.

Mjerom predloženom u stavu 1, Vladi se daje ovlašćenje da banci, prema kojoj ima dugovanja, na njen zahtjev, u cilju obezbjeđenja likvidnosti, prijevremeno otplati ukupan dug države, uključujući i kredite za koje je Vlada izdala garancije. Ovakvom mjerom omogućava se rješavanje problema likvidnosti konkretne banke bez angažovanja dodatnih sredstava i neplaniranog opterećenja Budžeta države, prijevremenom otplatom duga države.

Odredbom st. 2, 3 i 4 predlaže se rješenje prema kojem Vlada može, na zahtjev banke, obezbijediti kreditnu podršku iz sredstava depozita koji se nalaze na posebnom računu kod Centralne banke Crne Gore ili iz pozajmica na finansijskom tržištu. U cilju smanjenja izdataka države za realizaciju ove mjere, predloženo je da banka prema kojoj država ima dugovanja, ne može dobiti kreditnu podršku prije nego što se izvrši prijevremena otplata tog duga.

Članom 5, predlaže se utvrđivanje uslova za odobravanje kreditne podrške Vlade za likvidnost banke. Naime, predviđeno je da se kreditna podrška uslovljava izdavanjem kolaterala vlasnika banke u akcijama banke, s tim da visina kreditne podrške ne može biti viša od iznosa nominalne vrijednosti akcija banke.

Eventualna pozajmica biće data na period, ne duži od godinu dana uz kamatnu stopu koja je na dan odobravanja kredita jednaka referentnoj kamatnoj stopi Evropske Centralne Banke. Dakle, radi se o mogućnosti banaka, da kroz neposredno učešće države, pribave dodatna sredstva u cilju poboljšanja likvidnosti.

Članom 6, predlaže se mjera dokapitalizacije banke kad joj je ugrožena solventnost.

Vlada Crne Gore može, na zahtjev banke, obezbijediti sredstva za njenu dokapitalizaciju kupovinom akcija u visini nominalne vrijednosti, pod uslovom da se sredstva za dokapitalizaciju te banke ne mogu obezbijediti iz drugih izvora (npr. angažovanje privatnog kapitala).

Međutim, ukoliko banka ne podnese zahtjev za dokapitalizaciju predlaže se rješenje prema kojem će Vlada, u cilju zaštite i održavanja stabilnosti bankarskog sistema, na predlog Centralne banke obezbijediti sredstva za dokapitalizaciju banke.

Ovakvo rješenje je posljednjih nekoliko nedelja primijenjeno od strane gotovo svih država Evropske unije koje su se suočile sa problemom solventnosti banaka i dalo je pozitivne rezultate omogućivši tim bankama da nastave sa poslovanjem.

Članom 7 predviđa se da Vlada, uz završni račun budžeta, dostavi izvještaj o sredstvima koja u primjeni ovog zakona eventualno budu angažovana bilo da se radi o sredstvima Budžeta države ili pozajmicama pribavljenim na finansijskom tržištu. Na ovaj način Skupštini će se na pregledan način prezentirati podaci ne samo o izvorima sredstava već i o načinu njihovog utroška.

Odredbama **čl. 8 i 9**, predlaže se davanje ovlašćenja Centralnoj banci Crne Gore da, u cilju održavanja likvidnosti i solventnosti banaka, omogući bankama povoljnije uslove za korišćenje sredstava izdvojenih na računima obavezne rezerve odnosno da daje kratkoročne pozajmice na period koji nije duži od 30 dana.

Kako je za realizaciju predloženih mjera neophodno propisati bliže uslove, postupak i način njihove realizacije, to je odredbom **člana 10** Predloga zakona predloženo davanje ovlašćenja Ministarstvu finansija i Centralnoj banci da ova pitanja urede donošenjem posebnih podzakonskih akata.

Čl. 11, 12, 13 i 14 stvaraju se uslovi za efikasnu primjenu ovog zakona propisivanjem roka od samo tri dana za donošenje podzakonske regulative. Takođe, stvaraju se pravne pretpostavke da se, u slučaju nastupanja okolnosti koje zahtijevaju primjenu mjera iz ovog zakona u cilju zaštite bankarskog sektora, prioritarno primjene odredbi ovog zakona kao *lex specialis* u odnosu na važeću pravnu regulativu koja tretira ovu oblast.

S obzirom na karakter mjera predviđen ovim zakonom i pozitivna očekivanja u narednom periodu, određen je i rok važenja zakona.

Predlog da zakon stupi na snagu danom objavljivanja uslovljen je nepredvidivim dešavanjima na svjetskom finansijskom tržištu i potrebom za blagovremenim djelovanjem u cilju zaštite bankarskog sistema.

V Procjena finansijskih sredstava za sprovođenje zakona – Potencijalne obaveze za slučaj primjene mjera predviđenih ovim zakonom preuzeće zajednički Ministarstvo finansija, Centralna banka i banke u Crnoj Gori. Kako je sadašnja situacija stabilna, to se u ovom trenutku ne može dati realna procjena sredstava za sprovođenje ovog zakona.

